

דג בעל ראש זהב

אגדה ארמנית

היה פעם מלך במצרים שאיבד את מאור עיניו במחלה. הוא היה אומלל מאוד כי אפילו הרופאים החכמים ביותר לא הצליחו להבריאו אותו. המלך סבל מאוד וכל העם חשב שימות בקרוב. כך גם חשב בנו היחיד, הנסיך. אך יום אחד הגיע איש באנייה על היאור וכששמע על מחלת המלך אמר שהוא רופא מארץ רחוקה ומוכן, אם ירשו לו, לבדוק את עיניו של המלך המסכן. מיד הובילו אותו אל המלך, וכאשר האיש בדק אותו הכריז כי המחלה ניתנת לרפוי, למרות שהיא חמורה מאוד. "במקום כלשהו, בים הגדול" אמר "חי דג בעל ראש זהב, ואם תצליחו לתפוס אותו ולהביאו אותו לכאן אוכל להכין מדמו משחה שתחזיר את

מאור עיניו של המלך. אמתין כאן מאה ימים, אך אם בתום הזמן הזה לא תצליחו להביאו את הדג, אהיה חייב לחזור לארצי, לשליט שלי." כבר למחרת יצא הנסיך לחפש את הדג. הוא יצא בראש מאה דייגים, כל אחד עם רשת דייג. במשך שלושה חודשים הם עמלו מבוקר עד ערב אך לא הצליחו למצוא את הדג עם ראש הזהב. בסוף, בלילה האחרון, אמר הנסיך "כל זה לשווא. אפילו אם נמצא עכשיו את הדג, תוך שעה יפוגו מאה הימים, ועוד לפני שנצליח להגיע לעיר הבירה שלנו הרופא יהיה כבר בדרכו הביתה. אבל אני עוד אצא לבדי ואשליך את רשתי בפעם האחרונה." וכך אמנם עשה ודווקא ברגע שמאה הימים תמו נתפס ברשתו דג בעל ראש זהב. "כרגיל, גם אם באה הצלחה בסוף, היא בדרך כלל מגיעה מאוחר מדי" אמר לעצמו הנסיך "ובכל זאת אשים את הדג במכל מים ונביא אותו

לאבי, כדי להראות שעשינו מה שרק יכולנו. " אך כשהוציא את הרשת ראה בעיניו של הדג עצב כזה שהלב לא נתן לו להמית אותו. הוא ידע היטב שרופאי ארצו, למרות שאין בידם סוד המשחה המופלאה, ינסו את הכל כדי להכין מרפא כלשהו מדמו של הדג. לכן הוציא את הדג מהרשת, השליך אותו חזרה לים ויצא בדרך חזרה הביתה.

אך כשהגיע לארמון מצא את המלך שרוי בכעס רב. הוא לא האמין לסיפור של בנו. "תשלם על כל זה בראשך! אצווה להמית אותך!" קרא המלך ומיד ציווה לקרוא לתליין.

אלא שמיד סופר הדבר למלכה, והיא הלבישה את בנה בבגדי אדם פשוט, מילאה את כיסיו בזהב וציוותה לעלות אותו על סיפון ספינה שעוד באותו הלילה הפליגה לאי רחוק. "אביך עוד יתחרט יום אחד, וישמח כאשר ייודע לו כי אתה חי" אמרה "אך עצה אחת אתן לך. על תשכיר

לצוותך אדם שירצה לקבל את שכרו מדי חודש. " עצה זו נראתה מוזרה לנסיך, שלא הבין מה ההבדל אם המשרת, שממילא יעבוד בשבילו, יקבל את שכרו אחד בחודש או אחד בשנה. אך הוא ידע שאמו היא אישה חכמה ממנו, ולכן הבטיח לה זאת.

אחרי הפלגה של שבועות רבים הספינה הגיעה לאי הרחוק. האי היה מלא גבעות ירוקות, חורשות ושדות פרחים. בתים יפים עמדו בגינות נהדרות. "איזה מקום נפלא לחיות בו" חשב הנסיך ומיהר לקנות את אחד מהבתים היפים ביותר.

כשרק נודע בואו של הנסיך הופיעו לפניו אנשים רבים שביקשו לשרת אותו, אך כולם רצו לקבל את שכרם מדי חודש והנסיך, שזכר את ההבטחה שנתן לאמו, דחה את כולם. יום אחד הופיע לפניו אדם כושי שביקש להתקבל לחצרו של הנסיך. הנסיך בדק והבין

שהאיש מתאים ושאל אותו "ומה השכר שתבקש?"

"אינני רוצה כסף" ענה הכושי "בסוף השנה תעריך מה היא התועלת ששירותיי הביאו לך, ותשלם לי בהתאם." הנסיך הצעיר שמח לשמוע זאת וקיבל את הכושי כמשרתו.

אמנם החלק של האי עליו חי עכשיו הנסיך היה נעים ופורה, אך צדו השני היה למדבר, בו שלט מפלץ איום. הוא יצא מהים כל לילה וטרף כל צומח וחי. אמנם מושל האי שלח גדודי חיילים כדי שיהרגו את המפלץ, אך משום מה כל אלה נרדמו ואיש מהם לא היה ער בזמן שנעשה ההרס.

החיילים אמנם נענשו, אך כשהדבר חזר על עצמו בפעם שניה ושלישית נשלח כרוז ברחבי האי שהבטיח פרס גדול למי שיוכל להרוג את המפלץ.

כשהמשרת הכושי של הנסיך שמע את הדבר

הלך מיד לארמון המושל. "אם האדון שלי יהרוג את המפלץ, מה הפרס שתתן לו?" שאל.

"את בתי וכל־שרק יחפוץ" ענה המושל. אך הכושי נענע בראשו. "תן לו את בתך ושמור את אוצרותיך לעצמך" אמר "אבל תבטיח שבתך תחלוק איתך את כל טובות ההנאה, יהיו אשר יהיו."

המושל הסכים לכך ומיד הוכן הסכם כתוב ברוח זו, שנחתם על ידי שניהם.

באותו הלילה הכושי יצא לחוף לקראת בואו של המפלץ, אך קודם מרח את עצמו במשחה שצרבה את עורו כך שלא היה יכול להירדם. הוא הסתתר אחרי סלע והמתין.

כעבור זמן גלים רבים התרוממו על החוף וכעבור דקות יצא מפלץ איום, בחלקו ציפור, בחלקו נחש ובהמה, וצעד בשקט על אבני החוף. הוא הלך לכוון שדות, אך הכושי היה מוכן לכך, וכשהמפלץ עבר לידו הניף את חניתו ופגע

מאחורי אוזנו.

היצור נתן זעקה איומה והתגלגל מת על הארץ. הכושי המתין זמן מה כדי להיות בטוח שהמפלץ מת, אבל אחרי שהגוף הענקי מונח היה שקט לגמרי, יצא ממקום המסתור וחתך את שתי אוזניו. אותן הביא לאדונו הנסיך, ואמר לו להראות את האוזניים למושל ולהכריז כי בעצמו הרג את המפלץ.

"אבל זה הרי אתה, ולא אני, שהרגת את היצור" אמר הנסיך. "אין דבר, עשה כפי שאמרת. יש לי סיבות לכך" ענה הכושי.

הנסיך אמנם הסתייג אך בסוף הסכים. המושל היה מאושר וביקש מיד שהצעיר ייקח את בתו לאישה, אך הנסיך סירב. הוא רק ביקש שיתנו לו אונייה שבה יוכל לטייל בעולם. מובן שהדבר ניתן לו מיד וכשהנסיך ומשרתו הכושי עלו על האונייה מצאו עליה מחסנים שלמים של יהלומים ואבני חן, שהמושל אסיר תודה שם

אותם בחשאי.

וכך הם הפליגו ושטו ושטו עד שהגיעו לחופי ממלכה גדולה. הכושי יצא לחוף כדי לבחון מהו המקום אליו הגיעו וחזר כעבור זמן מה. הוא סיפר כי נאמר לו שבת המלך היא הנערה היפה ביותר בעולם ושטוב יעשה הנסיך אם יבקש את ידה.

הנסיך קנה מיד סוס אציל, לקח בידו את ענק היהלומים היפה ביותר שהיה בין אוצרות המושל, ורכב אל ארמון המלך יחד עם משרתו. המלך הזר היה במצב רוח טוב והם הובאו מיד לפניו. הנסיך שם את התשורה בפני המלך וביקש את ידה של הנסיכה. המלך הקשיב לו אבל אחר כך אמר "אישי הצעיר, תוכל לקבל את בתי לאישה אם רצונך בכך. אבל דע לך, בתי עברה כבר חתונות עם מאה ותשעים בחורים צעירים ואף אחד מהם לא נשאר בחיים שתים-עשרה שעות אחרי הטכס. על כן, שקול היטב,

כל עוד יש זמן לכך."

הנסיך נבהל כל כך שכמעט וחזר לספינתו כדי להפליג מהר משם. אך המשרת הכושי אמר לו "אל פחד. קח אותה." ולכן ענה הנסיך "המזל חייב להתהפך פעם. ומי לא יסתכן בשביל נערה כל כך יפה."

"אם כך" אמר המלך "אתן מיד הוראה להכנת החתונה עוד הלילה." וכך גם נעשה.

אחרי הטכס החתן והכלה סרו לחדריהם כדי לסעוד, כי זה היה מנהג הארץ הזו. הירח זרח בבהירות והנסיך רצה לגשת לחלון ולהביט על הנהר והגבעות הרחוקות, כשפתאום נפל מבטו על תכריך משי המונח על המיטה, עם שמו רקום עליו בזהב. כזו הייתה מצוות המלך.

הוא נבהל נורא וכשניגש לחלון ראה גם קבוצת אנשים החופרים בור סמוך לבנין. הבור היה צר וארוך והנסיך הבין שחפרו כבר את הקבר שלו! הוא נאלם דום ולא יכול היה לזוז ובאותו הרגע

נחש שחור קטן זנק מפיה של הנסיכה שישבה ליד השולחן. הנחש התקרב אליו במהירות. אך המשרת הכושי, שחשד כי דבר כזה עלול לקרות, תפש את הנחש במלקחיים שבידו ובחרב חתך את ראשו.

המלך לא האמין לעיניו כאשר למחרת בבוקר חתנו החדש בא לאולם. "מה? אתה חי?" קרא כשנכנס הצעיר "כן, זה אני. מדוע לא?" ענה הנסיך שהחליט כי עדיף לא לדבר על מה שקרה באמת "תזכור בוודאי כי אמרתי שהגורל חייב להתהפך פעם. אך אבקשך גם כי תצווה למלא באדמה ולסגור את הבור שנחפר תחת לחלון חדרנו, כי הוא מקלקל את הנוף."

"כן, וודאי" גמגם המלך "ועוד דבר מה?" "לא, שום דבר יותר. תודה" ענה הנסיך, השתחוה ויצא מהאולם.

מאותו הרגע בו הכושי כרת את ראשו של הנחש הנסיכה שוחררה מהקללה שהוטלה עליה, וחייה

באושר עם בעלה. הימים עברו מהר מהפלגות
בנהר שעבר סמוך לארמון ובציד ביערות
ובערבים הצעירה שרה לצלילי הנבל שלה
והנסיך סיפר על ארץ הולדתו.

ערב אחד הגיע לארמון אדם מוזר, בעל פנים
שרופים משמש המדבר, וביקש לראות את
הנסיך. הוא נפל לפניו על ברכיים והודיע כי הוא
שליח של מלכת מצרים, אשר מכריזה עליו כעל
מלך, יורש אביו שנפטר. "הוד מלכותה מבקשת
שתבוא הביתה מיד, יחד עם אישתך, כי דברים
רבים נשארו לא סדורים בממלכת מצרים
וזקוקים לידך החזקה ולהחלטתך הנבונה" סיים
השליח.

המלך, אביה של הנסיכה, שמח מאוד שהחתן
שלו יהיה עכשיו שליט בארץ גדולה ובעלת
עוצמה. מלכת האם שמחה מאוד על שובו של
בנה והארמון שלה קושט יפה לקראת בואו.
העם ציפה לגדולות מהשליט החדש, כי הם

סבלו מאוד בזמן שלטונו של המלך הקודם,
הרגזן והכעסן, ובאו יום-יום עם בקשות חדשות
למלך החדש.

למען האמת הוא נהנה מאוד מכל הכבוד הזה,
עד שיום אחד משרתו הכושי בא וביקש רשות
לחזור לארץ הולדתו.

המלך הצעיר הצטער מאוד "האם אתה באמת
מתכוון לעזוב אותי?" בצער הוריד הכושי את
ראשו "לא אדוני. לעולם לא הייתי עוזב אותך
מרצוני. אך נדרשתי לחזור, ואינני יכול לסרב."
המלך הצעיר ניסה לכבוש את צערו בשתיקה אך
בסוף אמר "אינני יכול לעצור אותך, זה יהיה
מעשה לא צודק עבור כל מה שעשית למעני.
הכל שלי שייך לך. קח מה שרק תרצה כי
בלעדיך הייתי בוודאי כבר מת מזמן."
"ובלעדיך אני הייתי מת כבר לפני זמן רב" ענה
הכושי "אני הוא הדג בעל ראש הזהב."